

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties (BZK)
Mw. mr. drs. H.G.J. Bruins Slot
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Datum
21 juni 2022
Kenmerk
TRE/U202200442
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp

Adviesaanvraag over wijziging Kiesregeling i.v.m. nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen

Geachte mevrouw Bruins Slot,

U hebt de VNG en de NVVB gevraagd om een reactie op het ontwerp van een wijziging van de Kiesregeling in verband met het wetsvoorstel Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen. Graag maken wij van de geboden mogelijkheid gebruik om op deze ontwerpregeling te reageren.

In de ontwerpregeling wordt een aantal modellen opnieuw vastgesteld dan wel toegevoegd aan de Kiesregeling die in de procedure voor uitslagvaststelling worden gebruikt. Wij kunnen overwegend instemmen met de ontwerpregeling. Wel plaatsen wij een algemene kanttekening bij de ontwerpregeling en hebben bij een aantal modellen opmerkingen en vragen.

Algemeen standpunt

Met deze ontwerpregeling wordt een groot aantal modellen toegevoegd aan de huidige Kiesregeling. Het papierwerk en daarmee de extra uitvoeringslasten waarmee de onderscheiden stembureaus en de gemeentelijke verkiezingsorganisatie te maken krijgen, neemt hiermee in aanzienlijke mate toe. Aandachtspunt is of de onderscheiden stembureaus met alle nieuwe modellen goed uit de voeten kunnen. Bijvoorbeeld is de vraag of het centraal stembureau (CSB) met alle nieuwe processen-verbaal en corrigenda nog wegwijs wordt in wat de juiste totaalaantallen zijn, zodat ook de zetelverdeling op een juiste manier kan worden berekend. Aandachtspunt is ook of de kiezer met alle verschillende te publiceren documenten nog kan vinden wat hij zoekt.

Daarnaast verhoogt met de toename van het aantal modellen de papieren stroom rondom de publicatie en terinzagelegging van de processen-verbaal met verkiezingsuitslagen. Een van de actiepunten van de Verkiezingsagenda 2030 is te onderzoeken hoe de papieren stroom effectiever

kan worden ingericht met inachtneming van de waarborgen van transparantie en controleerbaarheid.

Met het oog hierop vragen wij u in de eerste plaats nadrukkelijk te heroverwegen of alle voorgestelde modellen daadwerkelijk nodig zijn. In de tweede plaats verzoeken wij u op korte termijn te onderzoeken hoe de inrichting van de papieren stroom daadwerkelijk effectief kan plaatsvinden, zodat gemeenten daarmee tijdig bij de implementatie van de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen rekening kunnen houden.

Modellen

K6-1

De tekst bovenaan het model “Met dit formulier vraagt u een kiezerspas aan. Daarmee kunt u ook in een andere gemeente of openbaar lichaam stemmen.”, is niet bij iedere verkiezingssoort van toepassing. We adviseren hier te verduidelijken dat het aanvragen van een kiezerspas alleen bij bepaalde verkiezingen mogelijk is.

Wanneer er geen waterschapsverkiezingen plaatsvinden, zou onderdeel 4 omgenummerd kunnen worden tot onderdeel 3. Als dit technisch niet te realiseren is, dan wordt bij elke verkiezing onderdeel 3 wel zichtbaar (bijvoorbeeld door aan te geven “Onderdeel 3: *Alleen van toepassing bij Waterschapsverkiezingen*”), maar zou dit onderdeel verder geen informatie hoeven te bevatten. Die informatie is immers alleen relevant bij de waterschapsverkiezingen. Een alternatief voor het omnummeren is om de informatie over de gemeenten waarin de kiezer voor het waterschap kan stemmen, als bijlage bij dit formulier te voegen.

N10-1

Bij de (roodgekleurde) tekst die alleen het gemeentelijk stembureau (GSB) mag invullen, wordt een aantal van drie corrigenda genoemd. Niet duidelijk is waar dit aantal vandaan komt en of dit een maximum is. We verzoeken u de tekst hierop te verduidelijken.

Verder geven we in overweging om in plaats van ‘corrigendum’ of ‘corrigenda’ te spreken over ‘de correctie(s) van het PV’, omdat dat wat toegankelijker taalgebruik is.

Deze opmerkingen gelden voor alle modellen waarin deze tekst voor het GSB, het briefstembureau dan wel het centraal stembureau (CSB) is opgenomen.

Bij onderdeel 3 staat dat bij een fout het getal moet worden doorgestreept en in het rechtervak moet worden geplaatst. In het model staat nu echter maar één vak waarin een aantal kan worden opgeschreven.

Bij onderdeel 5 worden de verklaringen voor het geteld zijn van meer of minder stembiljetten, uit elkaar getrokken. Het kan zijn dat er totaal één stembiljet meer is geteld en dat de situatie dat een kiezer het stembiljet niet heeft ingeleverd ook is voorgekomen (dan zijn er twee stembiljetten te veel uitgereikt of men weet niet waarom). Een totaalverschil kan nu niet in het model worden genoteerd. We geven daarom in overweging een regel toe te voegen waarin het totaalverschil kan worden opgegeven. Dit voorkomt wellicht het onnodig vaak hoeven te rekenen door verschillende stembureauvoorzitters.

In de bijlage worden vakjes per cijfer gebruikt. Deze vakjes zijn dusdanig klein dat de kans op overlap van cijfers en/of onleesbaar gepriegel groot wordt, met name in de late uurtjes van het tellen van de stemmen. We verzoeken daarom de vakjes dermate groot te maken dat de cijfers

groot genoeg kunnen worden genoteerd. Deze opmerking betreft ook bijlagen van andere modellen die u in consultatie heeft gegeven.

N10-2

Bij het onderdeel 1b staan vragen over de telling tijdens de centrale stemopneming. Uit oogpunt van duidelijkheid geven wij in overweging om in de tekst in het kopje en de tekst daaronder uitdrukkelijk te vermelden dat het gaat om een telling 'op lijstniveau'.

De opmerkingen bij de onderdelen 3, 5 en de bijlage van model N10-1 gelden ook voor dit model.

Na14-1, Na14-2, Na14-3

In deze corrigerendmodellen – en overigens ook in de corrigerendmodellen P1ea-1 en P1ea-2 - moeten alleen de gecorrigeerde aantallen worden ingevuld. Hierbij ontstaat een risico op onduidelijkheden door het moeten combineren van twee of meerdere modellen. Het moeten combineren van een (deels) onjuist PV en deels ingevulde corrigenda kan een onnodige kans op fouten creëren. Daarbij komt dat met de op de corrigenda gevraagde optelling van aantallen de kans op fouten verder kan toenemen. Wij begrijpen op zichzelf de gedachte achter de corrigenda, maar hebben zorgen dat de gekozen systematiek negatieve gevolgen heeft voor een zorgvuldige vaststelling van de verkiezingsuitslag en daarmee de betrouwbaarheid van de verkiezingsuitslag. Wij verzoeken u daarom in overleg met ons te bezien hoe de corrigenda op een andere manier kunnen worden vormgegeven, waarbij geen afbreuk wordt gedaan aan een zorgvuldig verkiezingsproces maar ook rekening wordt gehouden met de administratieve belasting van het GSB en het briefstembureau.

Bij onderdeel 3 in de bijlage van model Na14-1 en Na14-2 is het vreemd dat het GSB kan constateren dat er een stembiljet te veel of te weinig is uitgereikt en hier een verklaring voor kan krijgen. Omdat het GSB niet in het stemlokaal aanwezig was, klinkt dit onlogisch. Wij verzoeken u hierbij meer duidelijkheid te geven over hoe het GSB dit kan verklaren.

Model Na14-2 kent niet de optie dat het GSB zijn proces-verbaal moet aanpassen doordat er een correctie is uitgevoerd in een onderliggend proces-verbaal. Het zou dan gaan om de situatie dat het GSB door een aanpassing in een onderliggend proces-verbaal haar eigen proces-verbaal moet aanpassen. Kan deze optie helemaal niet voorkomen? Wij vragen dit onder meer, omdat deze mogelijkheid in model P1ea-1 wel wordt genoemd. Wij verzoeken u ook dit te verduidelijken.

Na31-1

Dit model brengt goed tot uiting dat met de nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen een wirwar van verschillende documenten gaat ontstaan waarvan het de vraag is of de onderscheiden stembureaus en de kiezer daarmee goed uit de voeten kunnen (zie ook ons algemene standpunt hiervoor).

Onderdeel 7 van dit model gaat uit van ofwel een te veel ofwel een te weinig aantal getelde stembiljetten. Vergelijkbaar met de opmerking bij N10-1, onderdeel 5, is er op dit moment geen mogelijkheid opgenomen om een totaalverschil op te nemen. Om onnodige handelingen te verminderen en de modellen op deze onderdelen eenduidig te houden, geven we hierbij hetzelfde in overweging als bij model N10-1, onderdeel 5.

Na31-2

Voor de wijze van vermelden van de verklaringen van de verschillen (onderdeel 6 en de bijlage bij het model) gelden dezelfde opmerkingen als gemaakt bij model N10-1 (onderdeel 5) en model Na31-1.

Overigens gaan wij ervan uit dat er geen corrigendum voor een proces-verbaal van het GSB in een gemeente met een centrale stemopneming hoeft te zijn. Klopt dat?

O7

Voor de wijze van vermelden van de verklaringen van de verschillen gelden dezelfde opmerkingen als gemaakt bij de modellen N10-1 (onderdeel 5), Na31-1, Na31-2.

Bij onderdeel 5 kunnen geconstateerde fouten of vermoedens van fouten worden vermeld. Niet duidelijk is wat het gevolg is van de aanwezigheid van een vermoeden of geconstateerde fout. Maakt het hoofdstembureau (HSB) dan wel het proces-verbaal op met daarin de totalen inclusief de fouten? Of wacht het HSB totdat het/de betreffende GSB('s) de fouten heeft/hebben hersteld? Indien fouten zijn hersteld, wordt er dan door het CSB een corrigendum opgesteld waardoor de vermoedens van fouten die nog wel in het proces-verbaal staan, worden overruled? We adviseren de gevolgen van geconstateerde of vermoedens van fouten in de tekst te verduidelijken bij het invulveld onder 'JA'.

P1ea-1

In de bijlage bij dit model staat de tekst: "Let op: U vult in deze bijlage uitsluitend de aantallen in die een correctie zijn van de aantallen in het eerdere proces-verbaal van het gemeentelijk stembureau." Het CSB kan, gelet op onderdeel 3, om twee redenen correcties aanbrengen: 1) aanpassingen die voortvloeien uit door het GSB gecorrigeerde aantallen waardoor ook het proces-verbaal van het HSB aanpassing behoeft, en 2) aanpassingen van aantallen die het HSB zelf niet juist heeft genoteerd. Voor deze laatste mogelijkheid lijkt in de bijlage echter geen ruimte te zijn om die te corrigeren. We verzoeken u te bezien of dit model hierop aanpassing behoeft.

P 1f:

Het model dat samen met de digitale adviesaanvraag naar ons is verstuurd onder de titel P 1f, heeft in de papieren versie de titel P 2c meegekregen. We verzoeken om dit aan te passen, zodat de naamgeving klopt met de vermelding daarvan in de ontwerpregeling.

P22-1 en P22-2

Model P22-2 wordt in de titel 'model P22-1' genoemd. We verzoeken u dit aan te passen, zodat de documenttitel en de titel van het model met elkaar overeenkomen.

In de eerste zin in bijlage 2, onderdeel 2 moet het woord 'bevat' worden geschrapt.

Voor de wijze van vermelden van de verklaringen van de verschillen gelden dezelfde opmerkingen als hierboven gemaakt bij de andere modellen, onder andere Na31-1.

Wij verzoeken u bovenstaande punten bij de verdere behandeling van de ontwerpregeling te betrekken.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr L.K. Geluk
Algemeen directeur

Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken

S.A.J. Rijsdijk
Voorzitter